

Verslag 4 oktober 2021

Conferentie

Kwetsbaarheid in de Wijk

Thuis in de Wijk

Waarom deze bijeenkomst

In wijken met veel sociale huurwoningen wonen steeds meer huurders die een vorm van (psychische) ondersteuning nodig hebben. Het is een groot goed dat er voor iedereen plek is in onze buurten en wijken. Tegelijkertijd zet dat de leefbaarheid soms onder druk. Huurders(verenigingen) en wijkbewoners maken zich zorgen. Zorgen die herkend worden door gemeenten en woningcorporaties. Een inclusieve samenleving vraagt om een goede mix van verschillende mensen. En randvoorwaarden vanuit woningcorporaties, zorgaanbieders en gemeenten om mensen met psychische kwetsbaarheden samen met hun burens een leefbare wijk, buurt of straat te bieden. Vanuit het regionale programma Thuis in de Wijk is daarom deze bijeenkomst georganiseerd.

Opdrachtgevers

Wethouders van de gemeenten Maasdriel, Zaltbommel, 's Hertogenbosch, Vught, Boxtel, Sint Michielsgestel, Meierijstad. Bestuurders van de betrokken woningcorporaties. Op initiatief van Stedelijk Huurdersplatform 's Hertogenbosch.

Bewoners maken zich zorgen

Joop Bierings, bestuurslid van het Stedelijk Huurdersplatform komt aan het woord over zijn ervaringen. Het volledige interview is hier https://youtu.be/x2mER_YS03o te zien.

Enkele quotes:

- *Als ik eerder het verhaal van de nieuwe bewoner met autisme had gehoord, had ik veel beter kunnen reageren op die man.*
- *Waarom kan er niet meer begeleiding komen als mensen overlast geven?*
- *Het is geen rugzakje meer, maar een rolkoffer met problematiek.*
- *Wij weten van niks als omwonenden. Wij zouden als buurtbewoners graag mee willen werken aan een zachte landing. Laten we daaraan werken samen.*

Thuis is een rustpunt om verder te komen

Mario van Alphen vertelt over zijn periode van dakloosheid en hoe hij daar uitkwam. Essentieel was de ondersteuning die hij kreeg van zijn begeleidster in wie hij veel vertrouwen had gekregen. Die hielp hem stap voor stap op weg, zodat er rust in zijn hoofd kwam. Alle financiën weer op een rij, dat was een belangrijke voorwaarde. Na een woning vanuit de zorginstelling, kreeg hij in 2019 zijn echte eigen woning, zo belangrijk.

Nu werkt hij als activiteitenbegeleider in de fietsenwerkplaats en de kringloopwinkel van Stichting Loods en kan zijn eigen ervaring inzetten om anderen te helpen. Zonder een huis was dat niet gelukt.

Bestuurlijke inzet op betere balans in de buurt

Wethouder Roy Geers 'van de gemeente s-Hertogenbosch benadrukt het belang van een goede balans tussen de zorgen die Joop Bierings uitspreekt en de noodzaak van een veilige thuisbasis als je de pech van dakloosheid ervaart. Daarom is het goed dat we de kennis en ervaringen van bewoners vandaag verbinden. Wethouder Peter Raaijmakers (Sint Michielsgestel) onderstreept vooral het belang van ervaringsdeskundigen. Het zijn mensen zoals Mario en Joop die aan den lijve voelen hoe het toegaat in hun buurt, het complex waar ze wonen. Daarbij gaat het meer om de buurt dan om de wijk.

Corry van den Wildenberg, bestuurslid van het SHP noemt bewoners dan ook de echte experts van deze expertmeeting. Daarom zijn huurders in groten getale aanwezig, om hun geluid te laten horen. Want zij hebben ook veel goede ideeën hoe het beter kan.

Thijs Honig, directeur SMO sluit af: "wij hebben een belangrijke verantwoordelijkheid als zorgaanbieder om de ontmoeting in de buurt, met de burens te ondersteunen. Dat contact is ontzettend waardevol".

Samenwerking nodig om de veerkracht van wijken te verbeteren

Jeroen Frissen (bureau Circusvis) presenteert de resultaten van het onderzoek 'Veerkracht in Corporatiebezit' in 2020. Zijn volledige presentatie is hier <https://youtu.be/IRpTMCEdBNQ> te zien.

Enkele hoofdlijnen

Concentratie van mensen met lage inkomens en bijkomende problematiek en gezondheidsproblemen hebben het karakter van veel wijken veranderd. Sinds 2012 is de leefbaarheid in wijken met veel corporatiewoningen achteruitgegaan. Sommige wijken met kwetsbare bewoners verliezen hun veerkracht, andere niet of minder. Dat wordt beïnvloed door vier factoren:

Omgaan met concentraties door:

- de leefomgeving: kwaliteit van gebouwen en openbare ruimte;
- de sociale aanpak: begeleiding van inwoners om kansen te vergroten.

Tegengaan van concentratie door:

- herstructurering: vernieuwing van slechte woningen door sloop / nieuwbouw en verbetering van de infrastructuur;
- verbetering door andere instroom met huurbeleid en aandacht voor spreiding van bijzondere aandachtsgroepen.

Pleidooi van de onderzoekers:

Doe wat met het bewustzijn dat niet iedereen zelfredzaam is of kan worden; dat concentratie van kwetsbare bewoners leidt tot tweedeling. Werk samen in netwerken aan sociale ondersteuning voor veerkrachtige wijken en werk regionaal samen om de spreiding te realiseren.

Er gebeurt al van alles

Het wijkplein brengt een lach op je gezicht

Wijkbewoners in Sint Michielsgestel hebben hun ontmoetingsruimte zelf opgezet en voelen zich er op hun gemak. Er is van alles te doen, van bingo en koffiedrinken tot kledingbank, samen eten, moestuin en een repair café. En het mooie is: steeds meer mensen doen mee.

“Ik was al lang alleen, daarom ging ik maar eens kijken. Het was gelijk hartstikke gezellig, dus ik doe mee.”

Bekijk de impressie: <https://youtu.be/fCoExkbYOyk>

Onbekend maakt onbemind

Projectleider Noortje Koolen vertelt enkele verhalen over mensen die in Housing First wonen. Als de woning die jij dolgraag wilt eindelijk leegkomt, is het een grote teleurstelling als die met voorrang aan iemand anders via Housing First wordt aangeboden. De nieuwe bewoner staat meteen 1-0 achter. En voelt zich dubbel onveilig als er ook al commentaar komt op zijn ‘lease-hond’. Terwijl hij zijn eigen Bello met verdriet in zijn hart heeft weggedaan. In gesprek hierover met de buurman die klaagde, begrijpt die dan pas wat een verkeerd beeld hij had gekregen. En is er veel meer begrip. Ga dus met elkaar in gesprek.

Realiseren we ons wel hoe moeilijk het is als je jaren op straat hebt geleefd, om je prettig te voelen in je nieuwe woning. Theo sliep eerst buiten op zijn balkon, ging voorzichtig aan naar binnen, eerst op de grond slapen en pas na een jaar was zijn bed een veilige plek. Grote veranderingen vragen tijd. En dan is op een buurman afstappen echt een hele grote stap, die je niet gemakkelijk zet. Hoewel je wel contact wil. Laten we elkaar beter leren kennen.

Iedereen moet een plekje kunnen krijgen

Van onzekerheid is er enthousiasme gegroeid en gebeuren er hele mooie dingen rondom de kleinschalige opvang in Zaltbommel. “We willen niet dat allerlei mensen in aparte wijken moeten wonen, nee, dat moet je toch niet willen. Iedereen heeft recht om hier te kunnen wonen.” Goede communicatie en afspraken zijn wel belangrijk. Voorkom dat mensen zich overvallen voelen.

We vinden verbinding met de buurt ontzettend belangrijk.

Meer is te zien op <https://youtu.be/Wb15Uz765CY>

Omwonenden verdienen meer aandacht

Veel mensen (60%) hebben het goed, maar 40% deelt niet in de welvaart, heeft het niet breed (rond 20%) en leeft in betrekkelijke armoede (10-15%), vertelt Bert Smolders, bestuurslid van de Huurdersbelangenvereniging van Zayaz.

Er zijn veel mensen met verward of zorgwekkend gedrag. Liefst 300 keer per dag wordt er melding gemaakt van een vorm van overlast, meestal door mensen met psychische kwetsbaarheden of hun vrienden. Mede-bewoners -vooral ouderen- kunnen daar angstig van worden.

Mensen met verward gedrag komen meestal in complexen en buurten te wonen waar al sprake is van sociaal maatschappelijke problemen. We moeten dat voorkomen, want daar is onvoldoende draagvlak en draagkracht. En als iemand komt, hoe kunnen we dan in gesprek komen over diens

problemen? Laten we met open vizier met elkaar communiceren, dat is van groot belang. Nieuwe wetgeving zorgt ervoor dat uiteindelijk tot huisuitzetting kan worden overgegaan. Moet er wel een rechter gevonden worden die niet reageert alsof die overlastgever 4 of 5 kansen verdient.

Beleidsadviseur Marieke Kerstens van Meierijstad herkent de problematiek. Ook in de verstedelijking van Veghel is meer behoefte aan opvang van de mensen met ernstiger psychiatrische problematiek, waarbij ook veiligheidsrisico's spelen. Daarom zoeken we in multidisciplinaire overleggen steeds de dialoog tussen de zorgpartij en de omgeving. Vanuit de gemeente benaderen we vragen integraal, vanuit meerdere disciplines om tot een weloverwogen aanbod voor een passende woonplek te komen. Dit is zeker niet eenvoudig; het gaat altijd om de individuele zoektocht met de afweging van belangen en de maatschappelijke opdracht.

Wat speelt er in...

Meierijstad

De belangrijkste reacties betreffen:

- het vinden van sleutelfiguren in de wijk.
- veel eerder signaleren en er op af. Maar als iemand niet wil, niet opleggen.
- kijk wat iemand wil en kan.

De kernquote is: we praten heel erg vanuit de organisaties en het systeem. Maar zelf maak je het systeem. Wat kun en doe je zelf? Doe jij iets als inwoner voor je burens?

Boxtel, Sint Michielsgestel, Vught

Ontmoeten, contact leggen, ook al maakt de AVG het lastiger.

Communicatie staat centraal, waarbij het vaak makkelijker is om te communiceren over een collectief, zoals een wooninitiatief, dan over een persoon die een nieuwe woning in de wijk/buurt krijgt. Contact met omwonenden moet niet aan iemand opgedrongen worden; dat blijft een persoonlijke keuze. Soms hebben omwonenden té veel behoefte aan informatie, dat kan stigmatisering versterken. Het is niet aan professionals om privéinformatie van een cliënt te delen.

De AVG heeft informatie uitwisselen sowieso lastiger gemaakt, ook voor professionals onderling. Er worden meerdere kansen gezien. Deel positieve verhalen over ervaringen in de wijk, van zowel cliënten als buurtbewoners. Wees niet bang om af en toe buiten de lijntjes te kleuren om een cliënt te kunnen helpen. Professionals kunnen ook meer gebruik maken van het netwerk om de cliënt heen, zoals burens, los van het professionele netwerk. Laat je zien en praat met ze, dit wekt vertrouwen en je leert meer over de persoon die je begeleidt.

's-Hertogenbosch

Bewoners missen de communicatie over wie er komt wonen. Spanningen ontstaan door gedrag vanuit drugsverslaving – dreigende escalatie – te laat ingrijpen. Door protocollen waaraan politie en crisisdienst zich moet houden – kost tijd.

Per buurt duidelijk maken waar je terecht kunt. Gebruik Meldpunt Zorgwekkend Gedrag: 0800-1205. Als bewoners zich zorgen maken.

Fijnmazig kijken, per wijk, per buurt, per complex, zelfs binnen een complex veel verschil. Spreiding is van belang, maar niet gemakkelijk te realiseren.

Vanuit zorgaanbieder gaan we ons meer richten op de persoon als cliënt, maar ook als buurtbewoner.

De aanpak van de overlast op de Wilhelminabrug is een goed voorbeeld van gesprek van buurtbewoners – professionals en overlastgevers samen. Die tot een gezamenlijke oplossing komen.

Centraal staat de communicatie over en weer. Maak kennis met een plantje voor je burens. Heet nieuwe bewoners welkom, iedereen, zonder onderscheid. Waarbij de begeleider ook een rol heeft om verbinding met buurtbewoners te leggen. En jijzelf als bewoner die het systeem ook maakt, vertel je eigen goede voorbeelden.

Bommelerwaard

Zorgen: er wordt veel aangeboden, maar eigenlijk wordt er zelden over nagedacht of dat overeenkomt met de vraag. We zien een discrepantie. Misschien kunnen buurtcoaches een rol spelen in de oplossing?

Aanbeveling: wordt collectant, dan kom je langs alle deuren en ontmoet je alle inwoners!

Concrete ideeën voor verbetering

In alle regio's zijn ideeën genoemd die uitgewerkt zouden kunnen worden. De meest concrete zijn:

Wonen

realiseer spreiding • maak meer gemengde wijken • gebruik kantoor- en bedrijfsgebieden • bij fysieke ingrepen: maak verbinding met sociale vraagstukken in een gebied

Buurt fysiek

laagdrempelige ontmoetingsplekken • inloop • buurthuizen

Buurt sociaal

zoek sleutelfiguren • verspreid positieve verhalen • denk aan straatcontactpersonen • maatjes om drempels te verlagen • zet daarbij Mental Health First Aid (MHFA) in

Professionals in zorg

vraag je cliënt hoe woon jij in je buurt • ga kennismaken met je burens met een plantje/taart • werk samen met welzijn om mogelijkheden in de buurt te verkennen • betrek omwonenden

Zoek in de vervolgitwerking van concrete ideeën ook nadrukkelijk de samenwerking met ervaringsdeskundigen. Bevorder de samenwerking tussen bewoners, ervaringsdeskundigen, ambulant begeleiders. Om elkaar beter te leren kennen.

En deel de verhalen, over wat je als nieuwkomer zelf kunt doen, wat omwonenden ervaren, waar je terecht kunt met zorgen: Meldpunt Zorgwekkend Gedrag 0800-1205.

Heb je een idee voor versterking van de leefbaarheid en heb je vragen hoe je ermee kunt starten? Per gemeente zijn er contactpersonen.

Maasdriel	Arie Poels	A.Poels@maasdriel.nl
Zaltbommel	Pauline van Dijk	pvandijk@zaltbommel.nl
's-Hertogenbosch	Nick de Laat	n.delaat@s-hertogenbosch.nl
Vught	Boehmer, Gabriella	g.boehmer@vught.nl
Sint Michielsgestel		
en Boxtel	Irene Robben	I.Robben@MijnGemeenteDichtbij.nl
Meierijstad	Marieke Kerstens-van der Tol	MKerstens@meierijstad.nl

Hoe verder?

Voorzitter Diny Peters van het Stedelijk Huurdersplatform omarmt het idee van meer communicatie en de vertaling in onder meer het jaarthema welkom in de buurt. MHFA – een soort EHBO voor omgaan met mensen met kwetsbaarheden- is een mooi concreet middel. Meer bekendheid is nodig voor het meldpunt zorgwekkend gedrag: 0800-1205.

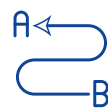
Ook bestuurder Rob Dekker van woningcorporatie JOOST gaat zich meer inzetten voor samenwerking op het thema ontmoeten, met name in de kwetsbare gebieden. Met aandacht voor álle wijkbewoners. We gaan dit opnemen in de prestatieafspraken.

Wethouder Rik Compagne benadrukt in de communicatie vooral het luisteren naar de behoefte van inwoners. En delen van successen.

Het valt wethouder Roy Geers op dat we kennelijk het praten met elkaar verleerd zijn. We maken de samenleving met elkaar. We zouden de trend moeten keren van de afgelopen 30 jaar, waarin we elkaar minder zijn gaan zien. Maak daarbij gebruik van wat er allemaal kan met de buurtvereniging, wijk- en dorpsbudgetten, buurtregisseurs.

Directeur Thijs Honig maakt zich grote zorgen over de omvang van de dakloosheid. Wonen is een recht en hoe zorgen we daarbij voor een zachte landing in de wijk. Vanuit SMO gaat hij zich inzetten om de professionals breder te laten kijken. Naar de cliënt én naar wat de omgeving, de samenleving nodig heeft.

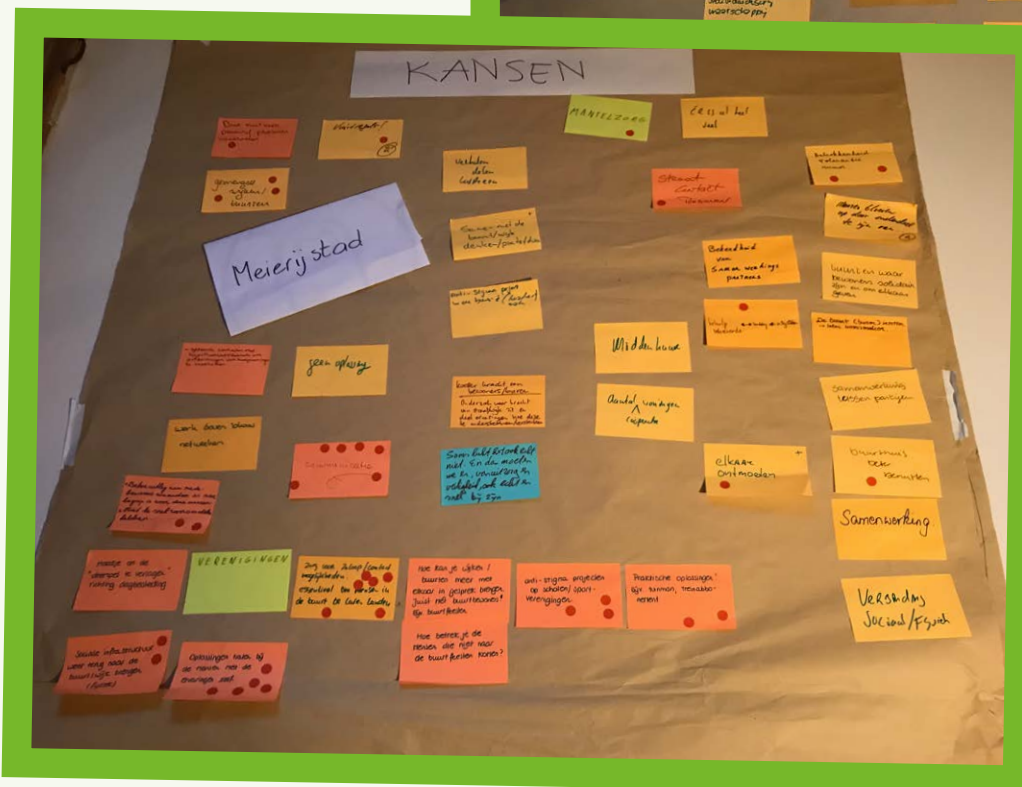
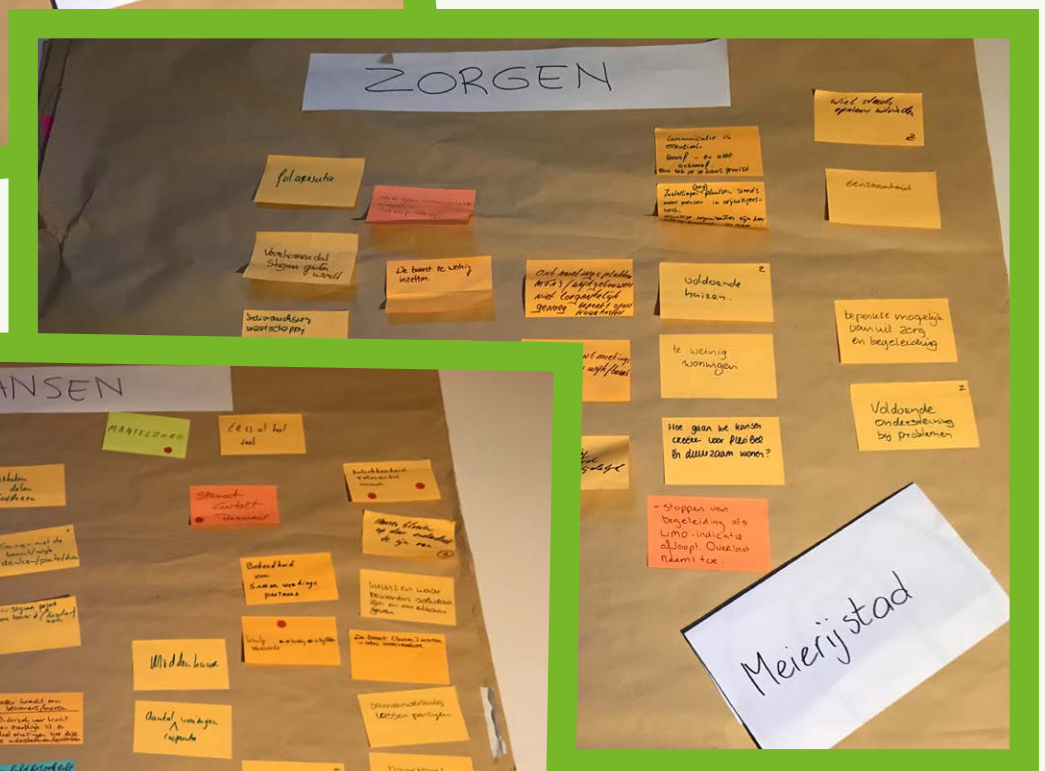
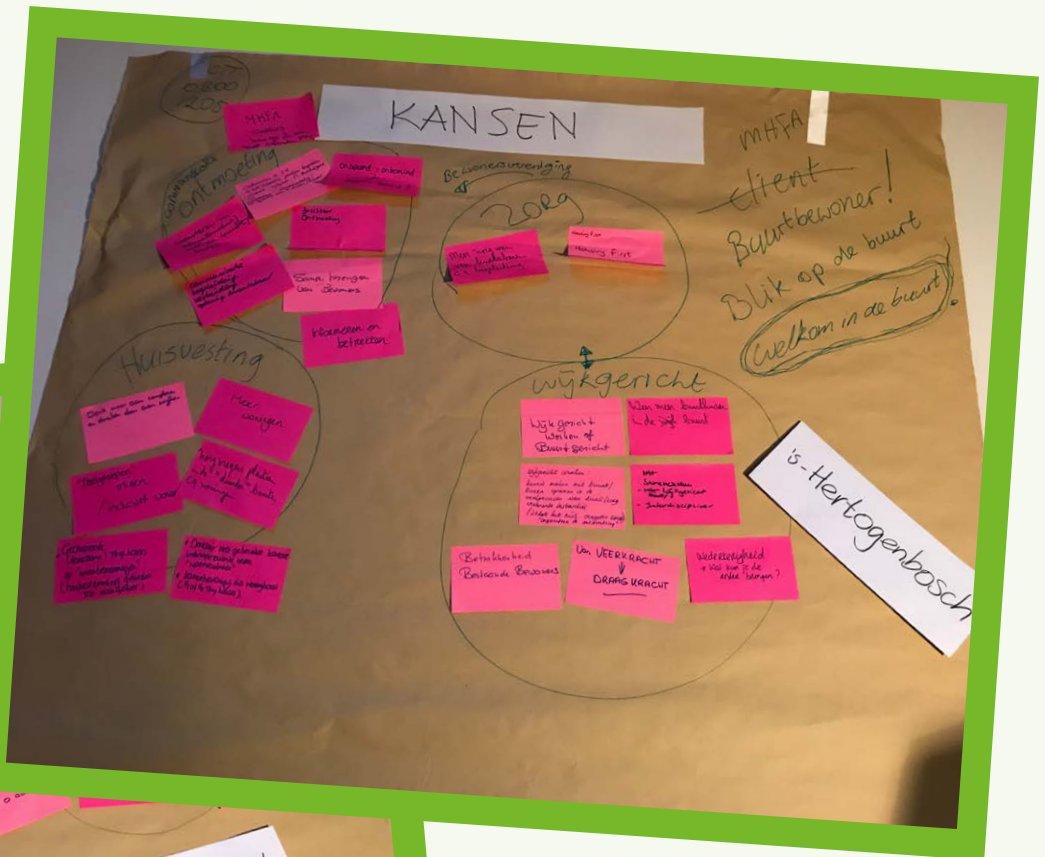
Wethouder Peter Raaijmakers sluit af met twee kernbegrippen: iedere mens telt en nabijheid.

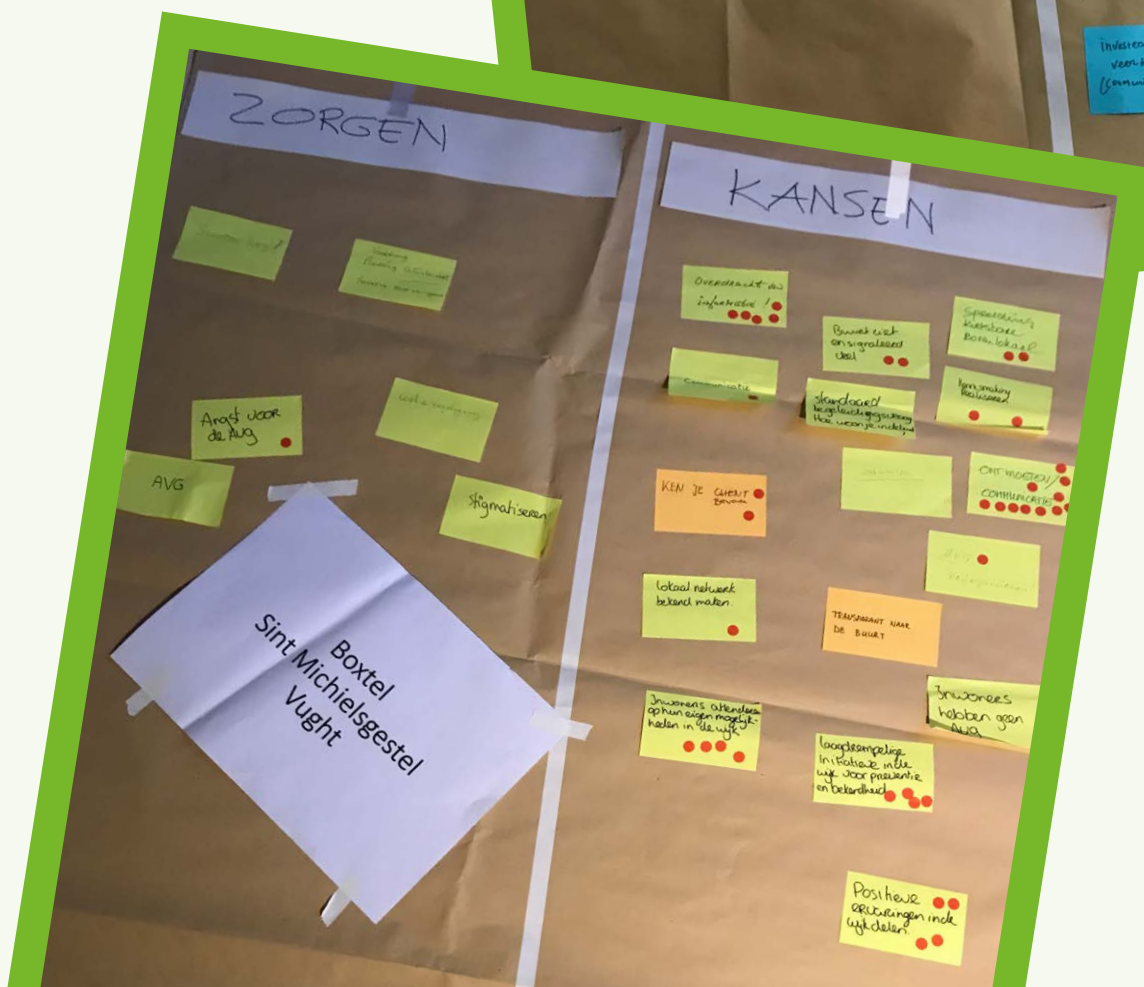
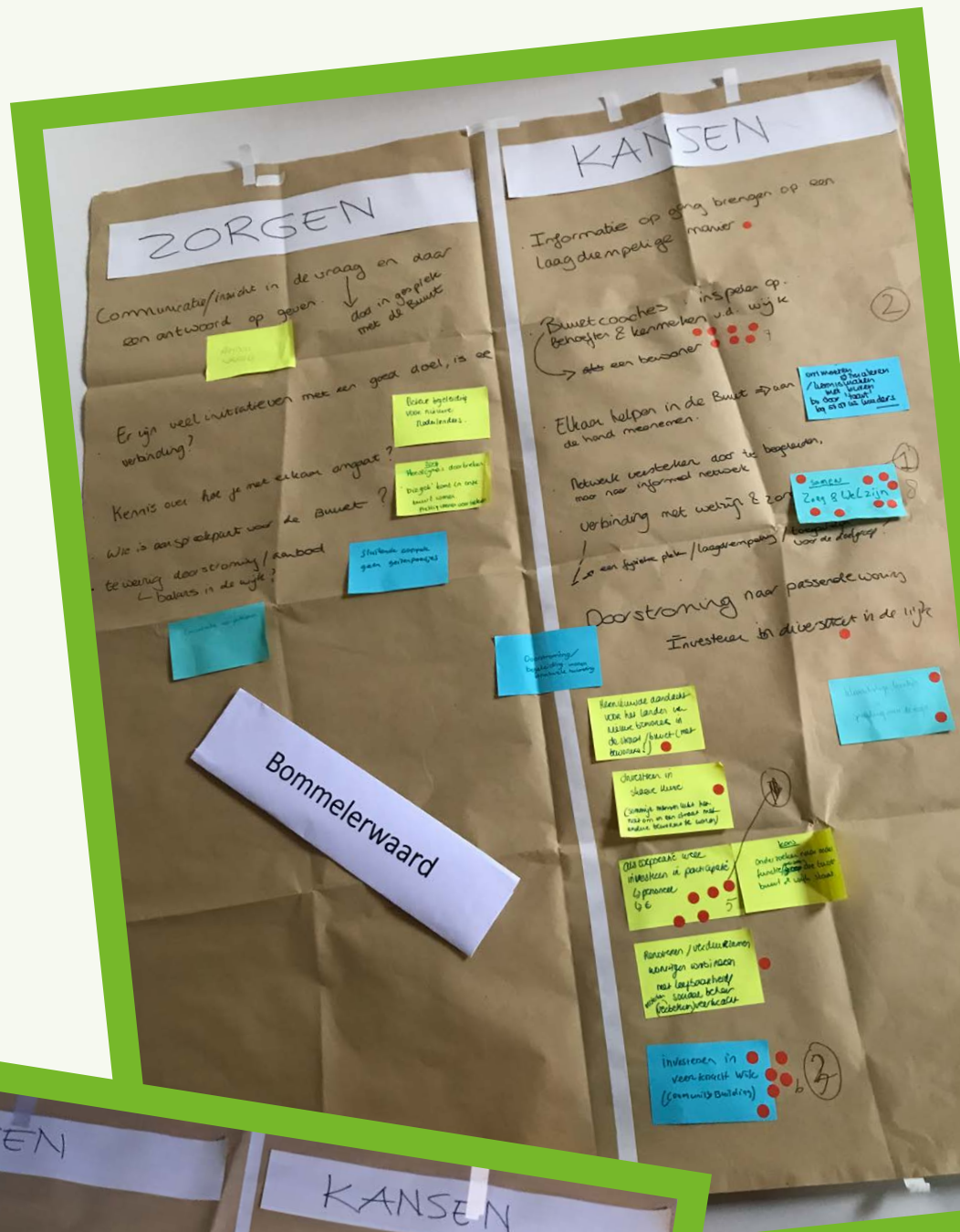

Complimenten voor alle deelnemers voor de goede sfeer waarin we het gesprek hebben kunnen voeren!

Aan alle betrokkenen de opgave om de beweging van praten naar doen in te zetten, door deze belangrijke wensen vast te leggen in de prestatieafspraken in iedere gemeente. En in de inkoopcontracten met zorgaanbieders.

Thuis in de Wijk

*Regionaal netwerk
beschermd wonen en
maatschappelijke opvang*